

Ž Ж Ж/Ž

NOVOSTI
HOBOCIH

Početnice za vještice

Dubravka Ugrešić: Crvena škola (Galerija Forum, Zagreb, 21. listopada – 4. studenog 2022.): Iz intervencija u stare školske početnice nastaju duhovite, ali i prijeteeće situacije

Kolažiranje ideoloških poruka
FOTO Galerija Forum

Da će DUBRAVKA UGREŠIĆ svoj izložbeni upliv u likovnu umjetnost ostvariti putem jezika, odnosno slova i riječi, moglo se predvidjeti. Ono što se nije moglo predvidjeti jest da je do cijelog dijakronijski i

kvantitativno pozamašnog, a sadržajno i izvedbeno nepretencioznog pothvata, izvedenog u gotovo minijaturnom mjerilu i uz pomoć najjednostavnijih, elementarnih materijala poput olovke i papira, dovela jedna slučajnost. Naime, međunarodno cijenjena i nagrađivana književnica na samom početku višegodišnjeg krvavog raspada Jugoslavije slučajno je došla do jedne školske početnice.

U naredna tri desetljeća Ugrešić je prikupila veći broj slovarica iz različitih razdoblja i područja – od početnice s kraja 19. stoljeća do one objavljene 1991., od jugoslavenske početnice s kraja 1950-ih pa do sovjetskog bukvara iz 1960-ih. Gotovo dva desetljeća nakon što je u njezine ruke stigla inicijalna početnica, godine 2009. Ugrešić je na početnicama počela izvoditi intervencije – sitne, jednostavne crtalačke geste, stvarajući od otisnutih ilustracija kolaže sastavljene od crteža, piktograma i riječi, teksta. “Presvlačeći” originalne ilustracije slojem prozirnog paus-papira na kojem izvodi grafičke intervencije, autorica se poigrava potvrđivanjem, dodavanjem i mijenjanjem značenja, pa paus-papir preuzima ulogu svojevrsnog dodanog, konotativnog značenja. Figure iz početnica, sada izolirane na pausu, pridružene nekim posve novim, neočekivanim kontekstima ili multiplicirane u uniformnu grupu, u kolektiv, lišene su harmoničnih odnosa i postavljene u osamljene, katkad duhovite, a katkad prijeteće situacije.

Serija od tridesetak kolaža dio je autoričina neformalnog projekta posvećenog početnicama, koji je svoje iteracije prethodno doživio u nekoliko tekstova, javnom govoru i na skupnoj izložbi “Plameni pozdravi” održanoj 2015. u Muzeju Jugoslavije u Beogradu. No veću samostalnu izložbu baziranu isključivo na tom materijalu Ugrešić je priredila u okviru programa Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture. Izložba otvorena lani krajem veljače u riječkoj Galeriji Filodrammatica, dopunjena serijom malih drvenih kutijica, nalik trodimenzionalnim slikama u kojima su smještene scene i situacije poznate iz početnica, trenutno je ugošćena u Zagrebu.

Budući da je program riječkog EPK-a u startu bio zamišljen kao upiranje pogleda u (lokalnu i europsku) budućnost, a s druge kao reminiscencija na nasljeđa bliže i dalje prošlosti, ne čudi da je socijalistički dio povijesti u programu zauzimao istaknuto mjesto i da se “Crvena škola” Dubravke Ugrešić ovdje dobro uklopila i smjestila, negdje između nostalgične geste i poticaja na promišljanje sadašnjeg realiteta. Jer, kako će i sama autorica

istaknuti: “Početnica nije nevino štivo, iz pažljivoga čitanja može se mnogošto iščitati.” Komparativnim impulsom pristupajući prikupljenim početnicama, otkrila je kako se imena likova, države, narativi, pa i čitav vrijednosni obzor mijenjaju zajedno s novim političko-ekonomskim kontekstom.

A da jezik nije nevin, da može biti moćan ideološki alat i efikasno oružje za postizanje mržnje, nesumnjivo jako dobro zna književnica koja je kao jedna od “vještica iz Rija” početkom 1990-ih bila prisiljena pobjeći iz Hrvatske. Možda i najspretnije objašnjenje ovoga projekta, ali i svojevrsnu “uputu za čitanje”, naći ćemo u njezinim riječima iz razgovora s ANOM ADAMOVIĆ povodom izložbe “Plameni pozdravi”: “Interes za određeno razdoblje može se pojaviti kada to razdoblje nije pravilno ‘pokopano’, i upravo se to dogodilo s Jugoslavijom: nove vlasti nisu dale ljudima vremena da tuguju zbog toga što odlaze iz stare kuće, da se vesele što odlaze, da pakuju svoje stvari i da odluče što ponijeti sa sobom. Sve je bilo brutalno i kriminalno, i to traje sve do danas.” ■

POVEZANI ČLANCI

Nonšalantni antifašizam

Tipografija koja spaja

Umijeće pletenja

Starine u amanet

Tko s fašistima izložbe sadi

KOLUMNE

VIKTOR IVANČIĆ

O jebivjetru

BORIS DEŽULović

Zaprepast, šok i nevjerica

SINAN GUDŽEVIĆ

Glagoljivo groblje

BORIS RAŠETA

Pedeset nijansi bijele

POGLEDAJ SVE

NOVOSTI НОВОСТИ

PORTAL NOVOSTI

Ljudevita Gaja 7, Zagreb, Hrvatska

Telefon 01 48 11 198

Telefaks 01 48 11 281

E-mail info@portalnovosti.com

KONTAKTI

PRODAJNA MJESTA

PRETPLATA

TISKANA IZDANJA

IMPRESSUM

PRIJATELJI

KOLAČIĆI

